

20.8.2025

VN/12625/2023
 VN/12625/2023-SM-11

Työ- ja elinkeinoministeriö

Sisäministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi ydinenergialaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt sisäministeriön lausuntoa liittyen luonnokseen hallituksen esitykseksi ydinenergialaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Sisäministeriö lausuu asiasta seuraavallisesti:

Vaikutukset sisäministeriön hallinnonalan viranomaisiin

Sisäministeriö katsoo, että rajavartiolaitosta koskevat kohdat on asianmukaisesti valmisteltu ja ne ovat perusteltuja. Sisäministeriön pitää Rajavartiolaitoksen tehtävien suorittamisen kannalta tärkeänä, että ydinenergialain 143 § nojalla turvatarkastukset sen henkilöstölle, kulkuneuvoille ja kalustolle voitaisiin tarvittaessa jättää suorittamatta. Sisäministeriö pitää tärkeänä, että ehdotetun ydinenergialain 370 §:ssä mainitut virka-aputehtävät eivät vaarantaisi Rajavartiolaitokselle säädettyjen muiden tehtävien toteuttamista.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan hallituksen esityksessä on tuotu selkeästi esiin se, että poliisi vastaa yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta, ja että ydinlaitosten turvaorganisaatioiden toimivalta on merkittävästi ajallisesti ja paikallisesti rajatumpaa. Tämän perusteella poliisin rooli rajoittuu johtovastuun ottamisen jälkeiseen toimintaan ja esitutkintaviranomaisen tehtäviin ydinvoimalassa ja loppusijoituspaikassa, jotka ovat erittäin suojattuja kohteita ja joissa kulkurajoitukset ovat voimassa. Sisäministeriö katsoo tarpeelliseksi, että turvaorganisaatio- ja turvahenkilökäsitteet otettaisiin mukaan poliisilakiin. Säteilyturvakeskus edellyttää turvaorganisaatiolta ja toiminnanharjoittajalta yhteistoimintatarkoitusta poliisin kanssa, mutta poliisi ei tunnista näitä lakisääteisiä toimijoita poliisilain puitteissa. Käsitteiden yhdenmukaistamisella olisi merkitystä yhteisharjoittelun, lupahallinnollisten tarkastusten ja toiminnan valvonnan kannalta.

Ydinpolttoaineen kuljetukset

Sisäministeriö nostaa esiin, että poliisin osalta tulisi tunnistaa voimalaitosympäristön ulkopuolella tapahtuvaan ydinenergian käyttämiseen liittyvän toiminnan haasteet. Ydinenergian käyttämisen piiriin kuuluvissa ydinpolttoaineen kuljetuksissa toimintaympäristö on suojaamaton verrattuna luvanhaltijan suojavyöhykeperiaatteen mukaisesti suojattuun toiminta-alueeseen. Sisäministeriön näkemyksen mukaan poliisin rooli yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisessä korostuu ydinenergian käyttämiseen liittyvissä tilanteissa, joissa toimitaan voimalaitosten ulkopuolella. Sisäministeriö nostaa esiin, että vaikka tuoreen polttoaineen kuljetusten osalta ehdotuksessa on mainittu, että poliisin osallistuminen kuljetuksiin olisi harkinnanvaraista, tulevaisuuden uhkien kannalta voisi olla paikallaan arvioida poliisin osallistumisen tärkeyttä myös käytetyn polttoaineen kuljetuksiin.

Tässä yhteydessä sisäministeriö esittää harkittavaksi, että virka-apu säännösten laajentamisen käytännön merkitystä selvitettäisiin ja arvioitaisiin vielä poliisin kannalta. Nykyisin TPA-kuljetusten osalta toimiluvan haltija on pyytänyt poliisilta turvaamisapua eikä virka-apua. Virka-avusta on kyse silloin, kun joku estää joko yksityis- tai viranomastahoa tarkoitustahallisesti tekemästä jotain oikeustointa, ja

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

virka-avun antamiseen on valtuutus lainsäädännössä. Sisäministeriön näkemyksen mukaan kuljetusten turvaamisen tilanteissa kukaan ei ole estänyt turvaorganisaatiota toteuttamasta kuljetuksia. Turvaorganisaatio vastaa pääsuunnitelman mukaisista turvajärjestelyistä ja poliisi on mukana vara- ja hätäsuunnitelman mukaisen tilanteen varalta.

Ydinenergialain 165 § liittyen sisäministeriö nostaa esiin, että poliisilla, ydinalan turvajärjestelyjen neuvottelukunnalla ja toiminnanharjoittajilla on pitkäaikaista kokemusta laitosten turvajärjestelyjen arvioinneista, mutta polttoainekuljetusten turvajärjestelyjen toteuttaminen arviointi on vielä kehityksen alla. Asia tulee ajankohtaiseksi viimeistään TPA-kuljetusten käynnistyessä vajaan kymmenen vuoden sisällä. Sisäministeriö esittää harkittavaksi, että polttoainekuljetusten turvajärjestelyjen arviointityö tulisi yhdistää KPA-kuljetuskoulutuksen suunnitteluun, sillä molemmissa kokonaisuuksissa käsitellään samoja asioita. Lisäksi sisäministeriö esittää harkittavaksi, mikäli tuoreen ja käytetyn polttoaineen kuljetusten turvajärjestelyjen ja niiden arvioinnin tulisi näkyä vahvemmin myös säädöstasolla.

Lisäksi sisäministeriö tuo esiin, että ehdotetun ydinenergialain 65 §:ssä mainitun säteilylain (859/2018) esitöissä poliisi on määritelty pelastuslaitoksen työntekijän kanssa säteilyvaaratyöntekijäksi. Sisäministeriö esittää harkittavaksi, mikäli poliisilla tulisi olla kuljetuksia varten oma hyväksytty koulutus tämän lainkohdan perusteella ja voisiko säännöstä soveltaa myös säteilyvaaratyöntekijöihin ja esimerkiksi konkreettisesti ydinpolttoainekuljetuksiin osallistuvaan poliisiin. Lisäksi sisäministeriö nostaa esiin, että mikäli TPA-kuljetuksissa vaaramomentti olisikin pienempi, niin KPA-kuljetusten osalta koulutusten sisältöä ja tärkeyttä olisi perusteltua miettiä myös poliisin osalta.

Ydinlaitoksen rakennusta, rakenteita ja laitteita koskevat vaatimukset

Esitysluonnoksessa todetaan, että ydinenergialain uudistuksella tavoitellaan kokonaisuutena ajantasaista lainsäädäntökokonaisuutta, jossa ydinenergialaki olisi sovitettu yhteen muun oikeusnormiston kanssa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi. Täten muun muassa ydinlaitoksen rakennusta, rakenteita ja laitteita koskeva sääntely sovitettaisiin yhteen asianomaisen yleislainsäädännön (esim. rakentamislaki, painelaitelaki, sähköturvallisuuslaki) ja EU-sääntelyn kanssa (mm. rakennustuotteita ja koneita koskeva EU-sääntely). Sisäministeriö tuo tässä yhteydessä esiin, että esitysluonnoksessa ei ole tunnistettu, että rakentamislain sijasta tai ohella tietyistä rakentamista, rakennuksen käytön aikaista turvallisuutta ja paloturvallisuuslaitteita koskevista vaatimuksista säädetään pelastuslaissa (379/2011) ja eräistä paloturvallisuuslaitteista annetussa laissa (191/2024), ja nämä vaatimukset koskevat myös ydinlaitoksia.

Sisäministeriö katsoo tarpeelliseksi, että esityksen jatkovalmistelussa arvioidaan, onko pelastuslaki ja eräistä paloturvallisuuslaitteista annettu laki sekä pelastuslakiin perustuva pelastusviranomaisen ohjaus- ja valvontatehtävä sovitettava yhteen ydinlaitoksen turvallisuutta koskevan vaatimuksen kanssa vastaavasti kuin mitä esityksessä säädettäisiin rakentamislain ja muun relevantin rakennuksia, rakennelmia ja laitteita koskevan sääntelyn osalta. Esimerkiksi ehdotetussa ydinenergialain 96 §:ssä säädettäisiin lain suhteesta rakentamislain 4 luvussa säädettyihin rakennuksen olennaisiin teknisiin vaatimuksiin. Ydinlaitoksiin ei sovellettaisi rakentamislain säännöksiä korjaus- ja muutostyöstä, esteettömyydestä, meluntorjunnasta, energiatehokkuudesta ja vähähiilisydestä, mutta esimerkiksi paloturvallisuussääntelyä sovellettaisiin. Lisäksi Säteilyturvakeskuksella olisi lain 96 §:n 2 momentin nojalla toimivalta hyväksyä poikkeuksia rakentamismääräysten vaatimuksista ja pykälän 3 momentin mukaan määräystenantovaltuus.

Ydinenergia-alan toimintaympäristön muutos

Esitysluonnoksessa on tuotu esiin yhtenä kehityssuuntana pienten modulaaristen reaktorien (SMR-laitosten) käyttöönotto sähkön, kaukolämmön ja teollisuuden energian tuotannossa. SMR-laitosten myötä ydinenergia-alan toimintaympäristö muuttuu, kun alalle tulee uusia toimijoita ja laitosten määrä kasvaa. Laitokset voivat mahdollisesti myös sijaita hyvinkin lähellä taajama-alueita. Sisäministeriö pitää tärkeänä, että ydinenergialain uudistamisen yhteydessä tunnistetaan edellä mainitusta seuraavan vaikutuksia myös turvallisuusviranomaisen tehtäviin esimerkiksi poikkeuksellisiin tilanteisiin ja onnettomuuksiin varautumisessa. Lainsäädännössä ja lupajärjestelmässä on myös tärkeä huomioida riittävän laajasti luvanhaltijan vastuu varautumisesta. Sisäministeriön näkemyksen mukaan lainsäädännössä olisi myös hyvä näkyä laajemman toiminta-alueen vaikutukset poliisin toimintaan ja yhteistoimintaan turvaorganisaatioiden kanssa.

Ydinenergialain 65 ja 66 §:ssä säädettäisiin ydinlaitoksen suojavyöhykkeestä ja varautumisalueesta, näiden koon määrittämisestä sekä STUKin määräyksenantovaltuudesta. Säännöskohtaisten perustelujen mukaan huomioon olisi otettava muun muassa paikalliset olosuhteet ja käytössä olevat viranomaisresurssit. Sisäministeriö korostaa sen tärkeyttä, että hyvinvointialueen pelastuslaitoksen kyvyt ja resurssit suorittaa pykälässä tarkoitettuja CBRNE-tehtäviä varmistetaan suojavyöhykkeen ja varautumisalueen ja tarvittavien toimenpiteiden määrittämisessä. Lisäksi sisäministeriö esittää

tarkennettavaksi, että STUKin määräyksenantovaltuus tarvittavista toimenpiteistä kohdistuu luvanhaltijaan, eikä pelastusviranomaiseen.

Valmiustilanteeseen varautuminen

Ydinenergilain 174 §:ssä säädettäisiin luvanhaltijan velvoitteesta tiedottaa valmiustilanteeseen varautumisesta yhteistyössä pelastusviranomaisen ja STUKin kanssa sekä laatia ohjeet tätä varten. Säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu tämän olevan tarpeen, koska pelastusviranomainen on evakuoimisen asiantuntija. Sisäministeriö tuo tässä yhteydessä esiin, että perusteluja olisi tältä osin tarpeen selventää. Ohjeet olisi tarpeen laatia yhteistyössä pelastusviranomaisen kanssa. Pelastuslain 32 §:n mukaan pelastustoimintaan kuuluu muun muassa onnettomuuden uhrien ja vaarassa olevien ihmisten, ympäristön ja omaisuuden suojaaminen ja pelastaminen. Tällöin pelastusviranomainen on toimivaltainen viranomainen ihmisten ja omaisuuden kiireellisessä evakuoinnissa, joka myös tapahtuu pelastusviranomaisen määräyksestä tulipalon tai muun onnettomuuden tai niiden välittömän uhan vuoksi. Sisäministeriö tuo esiin myös sen, että ydinaineiden kuljetusten onnettomuusriskit edellyttävät pelastustoimelta kykyä ja resurssia tehtäviin, joissa on mukana RN-aineita. Myös tältä osin olisi tunnistettava pelastuslain 34 ja 35 §:n mukainen pelastusviranomaisen johtovastuu sekä säteilyturvalli-suuskoulutuksen tarve.

Ydinenergilain 175 §:ssä säädettäisiin luvanhaltijan ja pelastus- ja muiden viranomaisten yhteistyöstä erityisesti valmiustilanteisiin liittyvien kulkuyhteyksien suunnittelussa ja järjestämisessä, ja pykälän 2 momentissa säädettäisiin pelastusviranomaisen ja muiden viranomaisten velvollisuudeksi avustaa kulkuyhteyksien järjestämisessä laitosalueelle. Säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että säännös olisi uusi lakitasolla, mutta käytännössä asia on jo toteutettu nykyisten luvanhaltijoiden osalta yhteistyössä pelastuslaitoksen ja muiden sille virka-apua antavien viranomaisten kanssa. Sisäministeriö nostaa esiin, että kyseessä olisi uusi velvoite pelastusviranomaiselle ja vaikka asiaa olisi hoidettu jo nyt vapaaehtoisesti nykyisten luvanhaltijoiden osalta, on se laintasoisena sitovana velvoitteena uusi tehtävä, johon pitäisi osoittaa myös resurssit ja arvioida vaikutukset. Tässä yhteydessä ministeriö tuo esiin, että lain 172, 174 ja 175 §:issä käytetään käsitettä toimivaltainen pelastusviranomainen ja alueen toimivaltainen pelastusviranomainen. Näissä tarkoitettaneen hyvinvointialueen pelastusviranomaista.

Sisäministeriö pitää erittäin tarpeellisena ydinenergilain 444 §:ssä säädettyä mahdollisuutta tietojen jakamiseen toimintaan osallistuvien viranomaisten välillä valmiustilanteiden hallitsemiseksi ja niiden hallintaan varautumiseksi.

Energiasiirtymän vaikutus kansalliseen turvallisuuteen

Sisäministeriö nostaa esiin kansallisen turvallisuuden näkökulmaa, sillä energiasiirtymä voi vaikuttaa maailmanlaajuisiin voimasuhteiden muutoksiin, taloudelliseen painostukseen ja sitä kautta muutoksiin myös turvallisuusympäristössä. Samalla luotettavan, kohtuuhintaisen ja kestäväen energiahuollon varmistava energiapolitiikka vahvistaa kansallista turvallisuutta. Sisäministeriö katsoo, että nyt esitetyillä ydinenergilain muutoksilla on mahdollisuus edistää näitä politiikkatavoitteita. Hallituksen esityksessä todetaan, että yhteiskunnan kokonaisturvallisuus on olennainen arvioitaessa yhteiskunnan kokonaisedun mukaisuutta. Yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin luetaan talous, infrastruktuuri ja huoltovarmuus, joihin kaikkiin energiaratkaisut liittyvät oleellisesti. Sisäministeriö pyytää huomioidaan, että myös kansallinen turvallisuus on olennainen osa yhteiskunnan kokonaisedun arviointia. Sisäministeriö esittää harkittavaksi kansallisen turvallisuuden lisäämistä yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden rinnalle kohtaan 5.2.7. Vaikutukset turvallisuuteen.

Sisäministeriö pitää tärkeänä, että esityksessä on mainittu mahdollisen hybrdivaikuttamisen huomioon ottaminen valtioneuvoston myöntämän rakentamisluvan ja käyttöluvan myöntämisen edellytyksissä sekä lupien peruuttamisessa. Sisäministeriö nostaa esiin, että kansallinen turvallisuus tulee huomioida kattavasti niin ydinlaitosrakentamiseen liittyvien periaatepäätösten kuin rakentamis- ja käyttölupien myöntämisen harkinnassa. Kansainvälisen valvonnan osalta sisäministeriön näkemyksen mukaan uudella kansallisen tason hyväksynnällä voitaisiin välttää ei-toivottujen henkilöiden pääsy tarkastusten nimissä turvaluokiteltuihin paikkoihin ja aineistoihin.

Muita huomioita

Ydinenergilain 18 §:n 1 mom. 2 kohdassa säädettäisiin ydinalan turvajärjestelyjen neuvottelukunnasta, jonka työ- ja elinkeinoministeriö asettaisi. Sisäministeriö pitää tarpeellisena, että pykälän perustelujen mukaan neuvottelukunnassa olisi jatkossa myös hyvinvointialueiden pelastuslaitosten edustus.

Ydinenergilain 137 §:n 3 momentissa olisi informatiivinen viittaus eräistä paloturvallisuuslaitteista annettuun lakiin perustuviin paloturvallisuuslaitteiden määräaikaistarkastuksiin. Säännöskohtaisissa

perusteluissa (s. 117) on mainittu *käsisammuttimien tarkastus ja huolto*, vaikka pykälässä tarkoitetaan varsinkin paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen määräaikaistarkastuksia koskevia vaatimuksia.

Sisäministeriö esittää harkittavaksi, että ydinenergiain 152 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa sanan *palokunta* tilalle lisättäisiin *pelastuslaitos*.

Sisäministeriö esittää harkittavaksi, että ydinenergiain 156 §:n 1 momentissa sana pelastushallinto tulisi korvata pelastustoimella. Turvahenkilön asun ja siinä käytettävien merkkien on erotuttava "... poliisin, Rajavartiolaitoksen, puolustusvoimien, Tullin, Rikosseuraamuslaitoksen ja *pelastustoimen* käytössä olevista virkapuvuista ja sotilaspuvuista sekä niissä käytettävistä virallisista merkeistä ja teksteistä."

Ydinenergiain 163 §:n ehdotettua muutosta, jonka mukaan johtovastuun ottamisesta päättäisi päälylystään kuuluva poliisimies, pidetään erittäin hyvänä muutoksena.

Kansliapäällikkö

Matti Sarasmaa

Korkeakouluharjoittelija

Ella Stenroos

Jakelu TEM EOS Energiaosaston yhteiset
TEM EOS Energiaosaston yhteiset, Anja Liukko

Tiedoksi

VN/12625/2023-SM-11

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: